

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 20. grudna 1872.

List 51.

Vse naj molí za sv. Cerkev.

Ako ima molitev katoliške Nemčije, ki so jo škofje zapovedali za naslednje mesce, moč in vspéh skazati, morajo k temu po naj boljši zmožnosti vsi pripomoči.

Spodbudek naj pred vsim izhaja od duhovnov. Njih opominjevanje pa bi bilo brez moči in oni sami enaki bernečemu bronu in zvonečemu zvoncu, ako bi sami naj bolj goreče in prav zaupljivo ne molili.

Z duhovni naj vse ljudstvo moli skupaj in očitno; v ta namen so zapovedane očitne molitve. Duhovni si morajo toraj na vso moč prizadeti, da ljudstvo opominjajo k molitvi in k vdeleževanju pri splošni molitvi. To opominjanje pa naj ne bodo dolge pridige — ljudstvo vé in čuti, za kaj gre in da so njegove naj večí dobrote v nevarnosti, ampak kratki, priserčni, živoverni in pogosti spodbudljeji. Opravila se morajo vrvanati o pripravnem času, s tako skerbljivostjo, da priserčnost in gorečnost vse prešinuje ter se v resnici moli.

Moli naj se pa ne samo o molitvenih urah. Sploh naj se veliko moli in naj se sklepa z molitvijo, kar je zmožno božjo milost nad nas priklicati. Ležeče je tedaj na tem, da so povsod dobri in pobožni srenjčani z duhom molitve in gorečnosti v tem času prav prešinjani in povzdignjeni. Pri nobeni reči ni tako malo ležeče na osebni veljavi, kakor pri molitvi. Zgodi se dostikrat, da kolikor neznatniši pred ljudmi, kolikor vsedniši je kdo pred svetom, toliko tečniši je njegova molitev, ako izhaja iz čistega vernega serca. Sv. Duh bo sicer sam zdaj močnejše k molitvi nagibal serca, ktere so njegovim navdajanjem odperte; moramo se pa tudi sami med seboj spodbudovati.

Naj bi pač bilo prav veliko bogoljubnih, kateri bi v namen sedanje molitve vsak petek, ali vsako nedeljo, saj ali enkrat v mescu prav vredro sv. obhajilo opraviti. Naj bi prav mnogi vsak dan radovoljno k Sercu Jezusovemu, k sercu Marijnemu klicali in s tim dobre dela sklepati. Pa tudi tukaj mora mašnike gnati, da v ljubezni in gorečnosti druge prekosa; tudi njim vsim je rečeno: „Me ljubiš bolj, kakor le ti?“

Naj svetejši in naj mogočniši, kar je nam v rokah, je sv. maša. Noben dan ne smemo pozabiti spomina ponoviti za to veliko potrebo. Gotovo bojo tudi mnogi duhovni, kterim okolišine dopusté, iz lastneg nagiba vsaki petek ali saj prvi petek vsacega mesca posebej na čast Jezusovega presv. Serca maševali za sv. Cerkev. V vsem bodo poostrili svojo gorečnost v svoje lastno posvečevanje in posvečevanje vsih, ki so jim zročeni ter bodo z dobrimi deli in z zatajevanjem svoji molitvi moč dajali.

Prav posebno zaupanje moramo staviti na molitev tolikih pobožnih redov. Kolikor bolj terpé, toliko dražji

v Božjih očéh bo njih molitev. Tukaj moramo misliti posebno na pregnane jezuite. Ako so ti po nedolžno preganjani zvesti služabniki Božji morali zapustiti svojo domovino, in kar je še britkejše, zapustiti vsa dela duhovske gorečnosti in keršanske ljubezni, ki so jih zasadili, bojo zdaj obogateni z vsimi tistimi milostmi, ktere je Kristus obljubil tistim, ki zavolj njegovega imena preganjanje terpé, in njih molitev za domovino bode veliko večí moč imela . . . .

IX. Križ — v žalosti resnično tolažilo.

„Ne zapustim vas sirot; jaz pridem k vam“. Jan. 14, 18.

Na tem svetu mora človek terpeti mnoge in različne terpkosti; enega terpinči revščina in pomanjkanje; drugega telesna slabost in bolezen; spet druge krivice in preganjanja itd. Gospod Bog čudno obiskuje z različnimi križi človeka, mogočnega bogatina kakor tudi revnega berača.

Da ima vsakteri človek svoj križ in svoje terpljenje, to dokazati skezá, da se popraša kateri že človek, nima li kacega terpljenja ali ktere žalosti. Od vseh strani se nam odméva: O kako težek križ je naložil Bog na moje rame! Ni ga dneva, ni je skoraj ure, da ne bi me zadevale nove nesreče, nove bridkosti; komaj ena poje-njuje, že se druga približuje; komaj sem se znebil enega križa, se mi že drugi še večí kaže; nadloga nadlogi, poskušnja poskušnji roko podaja! Tako bi na vprašanje toževal skor vsak človek.

Jezus Kristus, Sin Božji in svetá Resitelj, ni bil iz števila tistih učениkov, kateri znajo družim nakladati bremena, sami pa se jih ni s perstom ne pritaknejo. Kar koli je Jezus Kristus učil, to je tudi sam spolnoval in poterjeval s svojim lastnim zgledom.

Kdo je terpel več bolečin kot Jezus? Kdo hodil po težavniši poti kot Jezus? Kdo več pil iz keliha grenkosti kot Jezus? Pomislimo le koj v začetku križanja in poglejmo ga, koliko je terpel že v hiši Pilatovi, kjer ga niso le zasramovali, temuč tudi kervavo bičali in s ternjem kronali. Kako nese silo težek križ na Golgoto, kako pada pod njim! Tako da so judje ne iz usmiljenja, ampak iz strahu, da ne bi jim pod križem umerl na poti in ne ušel smerti križanja, prisilili Simeona Cirenskega, da mu pomaga. Z žolčem ga napajajo, da poprašuje s prerokom: Jeli kaka bolečina, kakoršna je moja? jeli kak teži in hujsi križ od mojega? Tam na križu so se spolnile besede svetega pisma, „da lisice imajo svoje jame in ptice spod neba imajo svoje gnjezda; Sin človekov pa nima, kamor bi naslonil si glavo.“ Luk. 9, 58.

Ako s ternjem kronano glavo opre na križ, prizadene ji tim več bolečin; ako jo nasloni na pleča, rani jih še huje

ako jo nagne na persi, se nagne; telo in še bolj se ponovijo in razširijo rane na rokah. Na križu so Kristusove bolečine dospele naj viši stopnjo.

Kristjan je kot naslednik križanega Jezusa vsak poklican k terpljenju in v poterpežljivosti imá nasledovati tudi svojega Gospoda in Zveličarja. Težki boj ima bojevati kristjan ne le s svojim mesom in s svojo kervijo, ampak tudi z oblastmi tega sveta in s peklom. Sovražniki svetega križa, sovražniki Božjega kraljestva, sovražniki pravice in resnice so tudi njegovi sovražniki. Tako je bilo od začetka in ostane do konca sveta. „Na svetu bote žalost imeli“ — je djral Jezus Kristus svojim učencem, in vedno se spolnujejo te njegove besede.

Toda za stanovitno vojskovanje v službi Božji, za terpljenje, katero pogumno prenašamo za Božje kraljestvo in njegovo pravičnost, za vse take krivice, stiske in preganjanja tukaj nas bogato povračilo čaka tamkaj. „Radujte se in od veselja poskakujte, ker obilno bo vaše plačilo v nebesih; kdor stanoviten ostane do konca, ta bo zveličan!“

Kako prijetno in kako močno je tako tolažilo v žalosti! Večno povračilo, pridobljeno nam s kervijo in smertjo Jezusovo na križu, čaka nas, ako stanovitno terpmo po nauku in zgledu Zveličarjevem.

Glejmo toraj na zgled, ki nam ga je dal Jezus Kristus sam. Tedaj, ko se je pričelo njegovo terpljenje in ko je umiral na lesu svetega križa, se ni protivil volji Božji, temuč oči proti nebesom povzdignivši je zaklical: „Ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.“ Luk. 22. „Oče moj, ako ne more ta kelih memo iti, kakor da ga pijem, naj se zgodi tvoja volja.“ Mat. 26. Ako sam Sin Božji ni zato prišel na svet, da bi spolnoval svojo voljo, ampak da bi spolnoval voljo svojega nebeškega Očeta; kako moramo toraj tudi mi si prizadevati, da vrnjavamo svojo voljo z voljo vsegamogočnega Boga!

Ko bi hvaležno sprejemali vsako naredbo Božjo, ne gledaje na svojo lastno voljo, potem bi nobenega kriza ne bilo več na svetu. Vsak križ, pravi neki kristjanski modrijan, je narejen iz dveh lesov; eden je daljši in sega od zgoraj dol, eden pa krajši toda s prvim v nasprotni črti. Ko bi krajši les ne ležal v nasprotni črti s prvim, ali ko bi celo poleg njega stal ali z njim v dolgosti se vjemal, bi jenjal biti križ. Taka je Božja in človeška volja. Pervi od zgoraj segajoči les nam kaže Božjo voljo, drugi navskriž ležeči znananja človeško voljo. Križ se naredi tedaj, kedar naša volja Božji volji nasproti stoji; iz tega prihaja terpljenje in bridkost. Berž pa, ko svojo voljo zrnjavno z Božjo voljo, ali se ji podamo, zgubi podoba križev vsako terpljenje, in ni ga več križa na zemlji, t. j. sveti križ je v žalosti resnično tolažilo.

● cerkvenem premoženju.

Konec.

Ravno to premoženje pa je, zavoljo kterege cerkev tako hudo napadajo in obrekujejo. To premoženje imenujejo premoženje „mertve roke“. Nasprotniki cerkve krivijo to mertvo premoženje, da je krivo splošne revšine, in zakaj? Zato pravijo, ker ima cerkev neizmerne zaklade nakopičene, ona s svojim premoženjem ne kupčuje, kupčevati ne sme, toraj je veliko kapitala trgovini odtegnjenega, je mertvo, ker ne rodi bogastva.

Kar se tiče očitanege bogastva pri cerkvi nakopičenega, je veliko zlaganega, veliko pa hinavsko prisiljenega. Na Kranjskem n. pr. je bilo nekterim samostanom očitano veliko bogastvo, toda ko je bilo vse pograbljeno in je prišlo v roke vladne, ona še samih vradnikov, za oskerbovanje poprejšnega samostanskega posestva potrebnih, iz dohodkov teh posestev plačevati ni

mogla, ter je bila prisiljena vse za majhen denar prodati, da bi škode ne terpela. Če bi pa danes to zopet prišlo v roke cerkvene in bi ona z modrim in previdnim gospodarjenjem si toliko pridobila, da bi zamoglo kakih 20 ali 30 oseb skupej prebivati — bi kmalo zopet začeli vpiti o silnem bogastvu.

Kadar pa je cerkev premoženje imela, je li bilo res mertvo to premoženje? Nar boljši in gotovši odgovor nam daje zgodovina. Ozrimo se torej nazaj in poglejmo, kaj je cerkev s svojim premoženjem storila, kako ga je obračala.

Kako se je rabilo v apostolskih časih cerkveno premoženje, to je dobrovoljni darovi, ktere so verniki iz prodane lastnine donašali apostelnom, nam pripoveduje apostolsko djanje. Ker aposteljni sami niso mogli za vse uboge vdove in sirote skerbeti, so si izvolili sedem pomočnikov dijakonov, katerim so posebno skerb za uboge izročili; dijakoni so toraj iz cerkvenega premoženja revežem milošnjo delili. Že ob času papeža Kornelija, akoravno je bilo preganjanje kristjanov tisti čas hudo, je imela cerkev 5000 revnih in bolnih vdov, katerim je delila živež, kakor se sprevidi iz nekega pisma Evzebijevega. Komu pa se ni že milo storilo pri znanih besedah sv. Lavrencija, ko so sovražniki tirjali od njega premoženje mertve roke, to je, zlate in sreberne cerkvene posode, je on vse to prodal in med uboge razdelil, potem pa je sklical vse reveže, bolne in hromove, ktere je redila cerkev s svojim premoženjem, in lakomnim trinogom na brezštevilno čedo ubogih — „numerosissimos pauperum greges“ — kazaje je govoril: „Vi išete zakladov cerkvenih, tukaj so.“ — Vredna naslednica apostolskih časov je bila sv. cerkev perve stoletja, ker ona, ki je bila luč nejevernikom po veri, bila je tudi mati ubožnih poljubezni, in akoravno zatirana in po neusmiljenih trinogih v podzemeljske jame pregnana, je preživila tiste uboge, za ktere se nejeverni rimski cesarji in bogatini niso zmenili in so jih v nar hujši revšini medleti pustili, tako da je bil celo renegat (odpadnik) Julijan sramote trepetaje zaklicati primoran: Ali ni zadosti, da ti kristjani, ta cerkev, svoje revne preživijo? moramo ji mar pripustiti tudi slavo, da še našim na pomoč hiti? — Revež je bil pozabil, da cerkev ne dela razločka med ubogimi in da so vsi revni njeni otroci.

V srednjem stoletju pa so dela sv. Cerkve veličastne. Nepopisljivo je, kar je ona storila za blagor človeštva, da za vse, kar je in kar ima srednja Evropa, mora se le cerkvi zahvaliti. Lepe, tako hvaljene nemške dežele, kaj bi bile še dan danes, ko bi sv. cerkev ne bilo; morebiti bi se zdaj Germani v nedohodljivih gojzdi molili svojega Tevta, in bi se vkrepčevali s kervjo ubitih sovražnikov. Takrat, ko so bili tam, kjer zdaj nar lepše mesta stojijo, le gojzdi in močvirja, takrat je cerkev po hribih in dolih, po gojzdi in močvirjih stavila samostane, šole in cerkve, iz katerih se je luč sv. vere in ž njo omika in blagor okoli njih razširjevala. Mnih so sekali gojzde, so kopali struge in jarke ter odpeljevali močvirja, narejali ceste, kopali, sadili, zidali tam, kjer zdaj stojé nar lepše mesta. Cerkev je skorej polovico mest na Francoskem in Nemškem zidati začela. Očitno je, da bi vsega tega brez nikakoršnega premoženja nikdar ne bila mogla storiti; če je pa s premoženjem toliko storila, se ji li zamore očitati, da je njeno premoženje „mertvo“?

Cerkve je veliko premoženja dala za ohranjenje in razširjanje ved. Marsikteri ošaben profesor, kateri zdaj zabavlja čez premoženje mertve roke, se ima le cerkvi zahvaliti, da so mu stari klasiki še ohranjeni. Rimski papeži so velikrat s težkim denarjem edine še ostale eksemplare slavni paganskih pisateljev kupovali, ohr-

nili in s prepisovanjem pomnožili; papež Leon X n. pr. je anale (letnike) Tacitove kupil za 500 zlatov, kar je bil za tisti čas silno velik znesek.

Prve šole na sedanjem Nemškem je cerkev s svojim premoženjem ustanovila, ravno tako tudi prve vseučilišča, ali je saj pripomogla, da so bile ustanovljene, jih je potem podpirala, varovala in spoštovala. Pri ustanovitvi nar. slavnejših univerzitet v Parizu, Salermi itd. se je cerkev djansko in močno vdeleževala. Vseučilišča v Rimu, Padovi, Basel-u so ustanovili rimski papeži sami. Leta 1305 je papež Klemen V napravil vseučilišče v Orleanu, l. 1360 je bilo v Pragi, l. 1365 na Dunaji, l. 1409 v Lipsiji ustanovljeno. Pri vseh teh pa je cerkev napravila vstanove, da ni samo sinom bogatinov, ampak tudi sinom rokodelcev in dninarjev bilo mogoče vedam se posvetiti, ali ob kratkem, vse universitete do šestnajstega stoletja so bile s pomočjo cerkve ustanovljene, in mnogo izmed današnjih protestantskih vseučilišč na Angleškem in Nemškem gloda na cerkvenem premoženju, ker bile so s cerkvenim denarjem ustanovljene, ob času Luteranstva pa so od cerkve odpadle. Pri vseučiliših in samostanih pa je cerkev z dragim denarjem knjižnice neprecenljive vrednosti skupaj spravila in ohranila. Tako je delalo za ohranjenje in razširjanje ved in učenosti premoženje mertve roke.

Dalje je cerkev s svojim premoženjem podpirala skorej vse umetnije. Koliko umetnikov, slikarjev, kiparjev, arhitektov je ona podpirala, da se je njih duševna moč popolnoma razvila in da so svetu neumerljive dela zapustili. Z začudenjem gledajo popotniki na dela Rafaelove in drugih, ktere so ti umetniki po naročbi cerkve izdelali. S cerkvenim premoženjem so bile velikanske poslopja postavljene, proti nebu se dvigajoči stolpi prekrasnih cerkva, zidanja, pri kterih je mnogo viharjev skozi stoletja memo bučalo, vendar pa še dan danes stojijo v nedosegljivi krasoti; cerkev je v srednjem stoletju postavila poslopja, proti kterim so dandanašnje kakor pritlikoviša. Z začudenjem in stermenjem gledamo že podobe velikanske cerkvene umetnije, kakor cerkev sv. Petra v Rimu, stolno cerkev v Koloniji, v Strasburgu, Friburgu, Milanu itd. Krasnejšega, umetnejšega, veličastnejšega kakor cerkev ni noben kralj ne cesar, nobeno društvo, nobena vera storila, kakor cerkev! Se je mar vse zastoj storilo? ali se mar take velikanske poslopja same ohranijo? Naj toraj sovražniki cerkev sumičijo kakor hočejo, naj ji mertvo roko očitajo, kakor jim je drago; — dela njene, ktere so stoletja preživele, in ktere so sedanjim umetnikom vedno še v izgled, one jim odgovarjajo, da so lažniki.

Mertva roka cerkvena je dalje ustanovila dobrodelne naprave, za ktere svet poprej še imen ni imel. Poganstvo je zidalo kolikor mogoče gizdave glediša, palače, slavoloke, amfiteatre, toplice — toda terpeče reveže je prepustilo nemili osodi; — cerkev pa je si s svojim premoženjem vse drugačne poslopja zidala — ne v razveseljevanje, ampak za polajševanje terpljenja. Cerkev je bila mati nesrečnih vsake verste, in da bi tem nesrečnim pomagala, je ustanovila veliko redov, kteri so imeli le ta namen, na duši in telesu nesrečnim prihiteti na pomoč; zidala je hiše za uboge, bolne, sirote, obnemogle starčke, za popotnike, za gobove itd. in večji del s svojim premoženjem. Perva prenočevalnica za revne popotnike, perva bolnišnica v Evropi je bila zidana v Rimu in zidala jo je cerkev. Cerkev bogata ni bila skopa, ampak bila je mati vseh, ki so pomoči potrebovali. Ni mogoče tukaj vsega dopovedati, kaj da je cerkev delala za polajšanje terpljenja

Če beremo življenje svetnikov, vidimo, da ga ni sv. škofa, kteri bi ne bil čudo veliko za polajšanje terpljenja

ubožnih pripomogel. Po vsem svetu, kamor je luč sv. vere prisijala, povsod je cerkev postavila spominke ljubezni do bližnjega, in tudi pri nas na Kranjskem bodo imena Dolničar in Alojzi Wolf i. dr. vedno slovesne, ker mnogi revni mladenči se imajo njim zahvaliti, da so revšini ukljub s pomočjo cerkvenega premoženja večji omiko doseči zamogli. —

Kakor je cerkev v srednjem veku svoje premoženje obračala v blagor človeštva, tako ga rabi tudi zdaj v sedanjem veku. Kaj cerkev dela sedanje čase v Ameriki, v Afriki, Aziji, koliko cerkev, koliko šol ona postavlja med divjimi narodi, to nam je znano iz cerkvenih časnikov, in že sama „Zgodnja Danica“ nam veliko pripoveduje o blagem delovanju cerkve na jutrovem, v Ameriki in po drugih krajih.

S polnim prepričanjem lahko rečemo, da cerkev je bila rešiteljca človeške družbe v srednjem veku, in ona sama bo zopet rešiteljca, ako ta družba propade, ker le ona sama zamore krotiti strasti, le pod njenim varstvom se mirno živeti zamore. Podobna je ona tisti kraljici, o kteri sveto pismo pravi, da njena obleka je pisana, ker ona mnogoverstne družbe krije v svojem naročju, vse pa navdihuje le en duh, duh ljuhezni do Boga in do bližnjega. Tako je cerkvi njeno premoženje veliko pripomoglo k dosegi blagega namena.

Vendar pa nji, ki je toliko storila za blagor človeštva, se liberalci prederznejo očitati, da je njeno premoženje mertvo. Cerkvena roka nikakor ni mertva, ampak živa v delih ljubezni. V resnici mertva pa je roka mnogih brezvernih judovskih odertnikov, in drugih bogatnov, kterim je premoženje namen. Ta roka, ktera gleda le na lastni dobiček, je mertva, terda ko jeklo, merzla ko led, in gorjé mu, kogar zgrabi, zakaj ne pusti ga, dokler ga popolnoma ne odere; ona nima usmiljenja, če tudi na tisuče družin po brezvestnih kupčijah pahne v nesrečo. Mertva roka cerkvena pa ne pozna ne odertije, ne goljufije, ne terdoserčnosti. Ona je ob času pomanjkanja svoje žitnice odpirala revežem in šole ubožnim otrokom, in z zaupanjem je trudni popotnik poterkal na duri nar. revnejšega samostana, ker vedil je, da mila roka ga bo gostoljubno in prijazno sprejela ali mu z dobrim srcem podelila kaki mili dar.

Iz zdaj predlaganega vidimo, da cerkev ima naravno pravico premoženje imeti, in da so ji vsi keršanski vladarji to pravico tudi vedno priznavali: da si je cerkev to premoženje pošteno pridobila, in da ga ni človeka, ne družbe, ne države, ktera bi imela bolj po pravici pridobljeno premoženje, in da je cerkev s svojim premoženjem neizrekljivo veliko dobrega storila v omiko in blagor človeštva.

Vsak modri in pametni človek, kteri ima le še nekoliko čutja za pravico in poštenje, bi mislil, da ves omikani svet bo cerkvi do konca hvaležen za mnogotere neprecenljive dobrote; mislil bi, da saj keršanski vladarji, kteri so prvi poklicani za blagor podložnih skerbeti, bodo cerkvi, kteri se imajo sami za veliko zahvaliti, vedno hvaležni, da jo bodo podpirali pri njenem blagem delovanju in jo varovali. — Toda nehvaležnost je plača sveta, in brez pravice bi bile kraljestva velike razbojništva. — Vsi pravici nasproti so nektere vlade cerkvi že večkrat premoženje pograbile, ne da bi pomislile, kako slabe izgleds dajejo komunistom (rudečkarjem grabežem), zakaj po ravno tisti pravici bi oni premoženje državno smeli tirjati, ali postopači in lenuhi premoženje kterega koli si bodi bogatina. Če že vlada hoče biti „vsegamogočna“, naj se vstopi na nejeversko stališče paganskih rimskih cesarjev, naj cerkve ne prizna kot družbe, naj ji prepove premoženje si pridobiti; — če pa vlade cerkev kot družbo spoznajo;

ji tudi pripustijo premoženja si pridobivati, potem pa to, kar je cerkev z velikim trudom skupaj spravila, pograbi, ravna zoper božjo, zoper natorno in zoper človeško postavo; če bi se pravica tako z nogami tepati smela, potem se mora človeška družba razrušiti. Zato je sv. Cerkev kot varhinja božje, natorne in človeške postave zoper tako ravnanje vedno povzdigovala svoj glas in v tridentinskem zboru izrekla (Sess. XXII. de reform.), da tisti, kateri kakoršno koli cerkveno premoženje, ali sami, ali po drugih oropajo, naj so še tako imenitni, če so tudi kralji ali cesarji, so iz cerkvene družbe izobčeni, dokler vsega ne povernejo in od sv. sedeža odveze ne dobijo. Tudi sedanji vidni glavav sv. Cerkve sv. Oče Pij IX v okrožnici 8. grudna l. 1864 pravijo: „Ti ljudje (liberalci) se ne sramujejo terditi, da se s podstavnimi resnicami bogoslovja in očitnega prava vjema, ako državna vlada cerkveno premoženje samostanov in drugo za-se pograbi“; ravno tako je v Silabus-u št. 24 zaveržen stavek, kterega so cerkveni sovražniki izmislili, da bi cerkveni rop opravičili, ki pravijo, da cerkev nima prirojene in postavne pravice si pridobivati premoženje.

Akoravno pa je cerkev, kot varhinja pravice in resnice zoper take nauke vedno povzdigovala svoj glas, so ji vendar sovražniki njeno premoženje večkrat popopali. Že v srednjem veku so cerkvi sovražni vladarji njeno premoženje večkrat pograbili; o času luteranstva pa je bil nar bogatejši del cerkvenega premoženja popopan: če tudi so roparji iznašli besedo, da bi rop prikrivali, in so to imenovali „sekularizirati“, to je cerkveno premoženje v posvetno spremeniti; vendar rop ostane zmiraj rop. Leta 1803 so bile na Nemškem sekularizirane 4 nadškofije in 19 škofij, to je, vse premoženje teh nadškofij in škofij je vlada vzela. Na Francoskem je bila cerkev večkrat oropana, posebno pa o času prekucij na koncu osemnajstega stoletja. Na Laškem zdaj ropajo, kar hitreje morejo. Na Avstrijskem je bilo o času Jožefovem cerkvi velik del premoženja vzetega, iz 124 nar bogatejših samostanov so bili prebivalci pregnani, posestva in hiše prodane, ali v svetne stanovašišča, v fabrike, kosarne spremenjene, ali pa poderte, tako da dandanes je cerkev sama in večji del samostanov tako ubožnih, da sami s svojim premoženjem izhajati ne morejo — toda še tega kar imajo, in jim liberalci ne privošijo, temuč vedno hrepené in kričijo se po ostalem cerkvenem premoženju. In zakaj? Ali res mislijo državi s tem premoženjem iz dolgov pomagati? ali res mislijo deficit (primankljej) za vekomaj odstraniti in breme davkov polajšati? Kaj še!

Če bi s cerkvenim premoženjem država obogatela, bi morala Laška vlada biti že brez dolgov, ker je že velik del pograbila, kar je bilo kaj vrednega; toda dolgovi ukljub pograbljenemu cerkvenemu premoženju vedno narašajo, davki se neznansko zvikšujejo, in revšina je vedno večji. Ravno tako na Avstrijskem o času Jožefovem cerkvi vzeto premoženje državi ni skoraj nič koristilo in ni je obvarovalo dvakratnega banckerota, in če sploh velja pregovor, da en krivičen vinar deset pravičnih požre, velja to še veliko bolj pri oropnem cerkvenem premoženju. Pri prodaji cerkvenega premoženja le judje „špekulanti“, barantači nar večji dobiček imajo, ker za malo denarja kupujejo velike posestva in dragocene cerkvene posode, in ravno ti ljudje po svojih časnikih nar bolj vpijejo in rogovilijo zoper premoženje mertve roke. Toda kdor le količkaj pozna zgodovino in vé kako je cerkveno premoženje brez sebičnosti z darežljivo ljubeznijo obrodilo prekrasni sad, ta krivičnemu zahtevanju cerkvenih sovražnikov nikdar priterdil ne bo, temuč serčno in odkrito

bo oporekal s poglavarjem sv. cerkve zoper tako krivično ravnanje.

o spreobračanju Turkov v Damasku.

v.

(Konec.)

Nadaljno pisanje od 21. jul. 1870 pripoveduje:

Ta zadeva s spreobrnjenci je mikavna in velikanska dogodba, in raste dan na dan. Moram Vam pričati, častiti oče, da vsi novinci, od katerih v priloženem in v prejšnih pisnih govorim, so bili osebno spreobrnjeni od Jezusa Kristusa in od preblazene Device Marije, katero so natanko vidili, in nekteri, ki se niso mogli precej odločiti, so imeli strašne prikazni. Popred imenovani Beduini so med molitvijo večkrat slišali besede: „Zapustite Mohameda, zakaj ni ga zveličanja razun v Jezusu Kristusu.“ Konečno jim je zapovedal v Damask priti, naznanjena jim je bila pot, hiša in imé prednika Abudiba, kakor tudi moje imé. Rekel sem v pismu, da se je mladi Ahmed-el-Mograbi, vnuk Abdelkadra, podal v okraj Horanski, da bi našel Šietlijev, to se je pa zgodilo na Gospodovo povelje, kateri ga je tri- ali štirikrat k temu spodbujal. Ne gledé na nevarnosti od Beduinov in razbojnikov, in ukljub temu, da sem mu rekel, naj bi še nekoliko dni počakal, mi je na zadnje rekel: „Oče, jaz se ne morem Gospodovim poveljem ustavljati.“ Potem sem mu dal 30 katekizmov, napotil se je berž 9. dan in se vernil 13. t. m. Pravil je, da je šel iz Damaska naravnost po poti v Horan, ko je pa tje dospél, se ni vedil kam djati, ker v Horanu je 360 sél. Sel je tedaj proti največjemu kraju, ki se imenuje Ranta, dve uri od tam mu je rekel Gospod: „Pojdi v mesto in podaj se k glavavju.“ Ta ga je z veseljem sprejel in mu je rekel: „Že je leto, odkar Vas pričakujem. Vi pridete kristjanov iskat.“ Mladi Mograbi mu je rekel, naj bi ukazal priti tistim Turkom, kateri v Jezusa Kristusa verujejo; in prišlo je pred njega 36 spreobrnjencev, in pa glavav in drugi so pravili od prečudnih potov, po katerih jih je Gospod k sebi pripeljal, namreč po klicih, prikaznih in razodenjih. Mograbi jim je dal katekizmov, molkov, križcev in svetinj, in se je podal v drugo selo po imenu „Daraa“ Sel je skoz njo, pa nobeden ga ni nagovoril in tudi Gospod mu ni nobenega naznanil, šel je toraj ven in zamišljen se je mislil usesti, kar pride k njemu mož in ga nagovori: „Brat, pojdi z menoj v mojo hišo.“ Sel je z njim in razodela sta se med seboj za kristjana. Ahmed ga je vprašal, če ni v tem kraju nič Turkov, ki bi verovali v Jezusa Kristusa, in ta mu jih pripelje 10. Pet njih se jih spozná kristjane, družih pet je nestanovitnih in hočejo Mohamedu v prid govoriti. Ahmed jih je zavernil z nekterimi dokazi, da je Jezus Kristus Bog; ko je pa hotel ta pogovor nadaljevati, mu je rekel Gospod: „Zadosti je, pusti jih“; začel je drugo govorjenje, in tih pet je neodločenih šlo spat. Pa po noči so se zbudili vsi strašeni, bili so kakor vklenjeni, njih trepavnice so bile z veliko silo kviško nagerbančene in njih noge so bile vroče, kakor da bi se v ognji pekle. Potem so vidili Gospoda in njegovo blaženo Mater. Gospod jim je dobrovoljno rekel: „Zdaj pa kličite Mohameda, da vas reši.“ Oni so pa odgovorili: „Mi kličemo v našega Gospoda in Odrašenika Jezusa Kristusa, odpusti nam našo nejevero in reši nas te muke!“ — V tem trenutku so bili rešeni in potolaženi, in ker niso mogli več sterpeti, so naglo ven šli Ahmeda iskat. Pravili so mu vse in potem so se do jutra pogovarjali od Božjega usmiljenja in od Marijne slave. Pozabil sem Ahmeda vprašati, ali so bili z drugimi ali sami,

ko se je zgodila ta prikazen. Toda Gospod mora tako ali tako pokazati svoje veličastvo . . .

Fr. Em. Forner.

Praznik neomadežanega Spočetja v Rimu 1879.

Imenitni praznik neomadežanega spočetja se je obhajal v Vatikanu s toliko večji pobožnostjo in resnobo, kolikor manjši slovesnost se je pri tem razodevala. Sv. Oče pri svoji tihi maši niso imeli skoraj druge oprave, kakor prosti mašniki.

Štiri imenitne gospé raznih narodov so imele lepo misel ter so povabile vsaka vse tovaršice svojega naroda, da naj praznik čistega spočetja s prav posebno bogoljubnostjo obhajajo. Vravnale so za pripravo devetdnevnic, v praznik sam pa so se pripravile vse na sv. Obhajilo ter so Marijo goreče klicale za njeno priprošnjo v prid sv. Cerkev in sv. Očeta. Molile so, da najjenja zmaga hudobije in naj pravica večno pravo zopet doseže. Sedemdeset tisuč (70.000) gospej iz naj bolj raznih narodov na zemlji se je vdeležilo povabila unih štirih gospéj, in vsih imena so bile pozneje izročene sv. Očetu. Bile pa so vravnave te slovesnosti te-le 4: Angležkinja markeza Serlupi-Krescencija, Španjolka markeza Nobili-Vitelleschi, Švicarka vojvodnja Moroni, in Nemka vojvodnja Salmova.

Malo pred poldnem je prišel njih odbor na poklon k sv. Očetu in brala jim je vojvodnja Matilda kratko priserčno adreso.

Sv. Oče, silno ginjeni tolike ljubezni, so rekli med drugim: Mislim, da naše stanje je postalo enako vodi, ktera se toliko višej povzdiga, kolikor bolj je stiskana; tako Cerkev Jezusa Kristusa v preganjanji — kolikor bolj se tare, toliko bolj je povzdignjena, in nesrečni, ne morejo je potreti, služijo še le v spoznavanje, kako velikansko je življenje Cerkev razžigaje gorečnost pri vsih narodih na zemlji. Hvalite Boga vse ljudstva, hvalite ga vsi narodi! Jest pa Vam bom dal blagoslov, ki se razteza na vse narode, kolikor se jih bere v teh bukvah, ktere objemajo vesoljni svet, ker vidim, da v resnici je delo vsega sveta. Vendar pa še posebno blagoslovim Vas pričujoče: Benedictio Dei itd. Izročile so gospé v prelepi kristalnati posodi denara Petrovega 70.000 lir, in prelep Album, spominske bukve, prečudno umetno delo, sprelepo vezane v tisti višnjevi barvi, ki jo imenujejo barvo čistega spočetja. Venec preimentnih dražih kamnov „lazulov“ obdaja papeževo znamenje itd. Še znamenitše je znotranje tega slavnega darila. Perva stran ima med bogato olupšavo napis: L'Orbe cattolico a Pio IX, VIII decembre MDCCCLXXII. „Vesoljni katoliški svet Piju IX, 8. grud. 1879.“ — Na drugi strani je Marija brezmadežna z lilijo v roki, z dvanajsterimi zvezdami krog glave, zgoraj sv. Duh, angeli ob straneh, kterih eden nosi napis: Brez madeža spočeta; drugi pa: Madeža ni v tebi. —

Na tretji strani je v enaki olupšavi adresa, za njo se verstijo podpisanih imena. Na prvi strani nad imeni se sveti kraljeva kruna in prvi med kraljevskimi imeni ste imeni Frančiška II, kralja Napolitanskega in njegove blage soproge. Skazala sta se sv. Očetu gostoljubna o njih pregnanji, in zdaj, akoravno je Frančišk II sam v pregnanstvu, je vendar vedil najti pomočke, da je sv. Očetu s svojim podpisom vred poslal 8000 lir za darilo. — Tretje je ime Enrika Burbonskega grofa iz Chambord-a, tudi pregnanca, kterege bode pa Bog poklical na prestol tisti dan, ko se bo Francije usmilil. Nasledvajo drugi principi iz kraljeve burbonske rodovine in iz cesarske avstrijske, bratje Frančiška

II, vojvod in vojvodnja iz Parme, mnogi avstrijski nadvojvodi in nadvojvodnje, in še veliko družih iz naj imenitniših evropejskih rodovin.

Tako je veliko tudi v svojem ponižanji vse, kar je res katoliškega; majhno in milovanja vredno pa je tudi v svojem povišanji vse, kar je le po imenu katoliškega.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Iz katoliško-politiškega društva. V seji 1. grudna je gosp. Močnik spregovoril o „slovehem“ Bizmarku in družih — tudi domačih zadevah. Rekel je po priliki:

Pravijo, da je ta mogočnik pisal svoje dni nekemu poročniku, zakaj da katoliško cerkev preganja. — Pravi namreč v omenjenem pismu, da morajo Nemci kakošno strašilo imeti, nad katero jih on (Bizmark) hujska. Poprej, pravi Bizmark, sem jih hujskal na Francoze, pomagalo je; sedaj jih hujskam na jezuite in samostanske redove. — Da bi bila kat. cerkev državi nevarna, tega nihče v resnici ne veruje. — A jaz s tem dosežem, da ljudi hujskam nad dozdevnega sovražnika in s tem si zadobivam sočutje vsih liberalcev po vesoljnem svetu. — Ako to pismo ni resnično, je pa vendar bistro izmišljeno. —

2. Od Francoskega. Tam se sedaj gode važne reči. Gre namreč na to, kakošno vlado bo dežela za naprej imela. Predsednik ljudovlade se ne odloči za nobeno stranko, pa se tudi nobeni noče zameriti, zato vse nadvlada. Njegovo naznanilo se sedaj glasi: Ljudovlada, konservativna ljudovlada je sedaj naj bolja za deželo. — Francozje so že dvakrat imeli ljudovlado, pa ni imela obstanka; za ljudovlado je treba krepostnih mož, in teh ni v Evropi; Thiers-ovo prejšno delovanje ni bilo nikdar za ljudovlado, večina poslancev je bila zvoljena, ker je bilo znano od njih, da niso za ljudovlado. — Francosko ne bo prej mirno, da dobi močno konservativno vlado. — Ljudovlada bi pripravljala le radikalnem pot do vlade in potem gorje deželi!

Kralji in cesarji vladajo le po Božji volji nad položajimi, in keđar se pregrešé, je tepeno ljudstvo in njegovi poglavarji. — Prederzno je tedaj ongoviti nad prislovom, katerega si kralji prilastujejo: „Po Božji milosti.“ — Po božji previdnosti so nastale države, in keđar zgrešé svoj namen, zginajo, kakor so nastale; le Eden je vladar nad vsemi vladarji. —

3. Od Avstrije. V ogerskem državnem zboru so se veršile čudne prigodbe; poslednjič pa se je vihar ulegel, in pokazalo se je, da je bilo vse tako kakor pri šalo-komični igri. — Poslanec Cernatony je v zboru rekel: Dežela boža, ministri bogaté. Ministerski predsednik mu je na to odgovoril: Zaničujem Vas; na kar reče uni: Tudi jaz Vas zaničujem. Cernatony je dan pozneje spoznal, da je preveč rekel in da zasluži posvarjen biti, in preuredili so v nekterih točkah lišni red da bi se kaj takega več ne prigodilo. (Znano je, da vsled tega in družih vzrokov je padlo ogersko ministerstvo.)

Madjari spoznajo potrebo edinosti, svoje prepire med sabo poravnajo, ako tudi ena ali druga oseba stopi iz vlade, ako tudi sedaj Lonjaj odstopi, svojih načel stranka ne spreminja, in to je skrivnost, zakaj Madjar gospoduje v Avstriji.

Kako pa pri nas na Slovenskem? Mi še do abecede v politiki nismo prišli, ker ne spoznamo potrebe edinosti. — Mladi neskušeni ljudje starejim pravila dajejo, kako naj govore in pišejo, kako naj se vedejo in obnašajo; stari jim pa pridno na vse to odgovarjajo, in s tim mladim neznanško veselje napravljajo. Clovek bi mislil, da smo prišli v tiste čase nazaj, ko so bili terdovratni

boji med — egarji in — igarji. — Kakšni časi so bili ta čas, in kakšni so sedaj! — Neprijatelji se nam po pravici smeja, in nas imajo v takih slučajih za politične otročaje. — Eneržije in poguma nam ne manjka — v domačih prepirih; Bog nam je dal um in pamet, pa jo obračamo narodu v kvar, neprijatelju v korist. — Doma smo lévi, neprijateljem v očigled pa po otročje priprosti; zato pa vsaki dan prosimo še za toliko Nemcev v deželo, da bi nad nami gospodarili. — Ako si nočejo naši časnikarji „Danice“ v izgled vzeti, naj se pa ravna po „Tagblattu“; nikdar in nikoli ta list svoje stranke ne napada, dasiravno tudi tam gotovo ne gre vse gladko. — Ko bi politika ne bila že iznajdena, bi jo bili gotovo iznašli Nemci na Kranjskem.

„Die katholische Kirche und das Ziel der Menschheit; 6 Vorträge von P. Fr. Denifle. Graz 1872. Ta čedna in cena knjižica (80 kr. pri Kler-u) z 193 stranmi obsega toliko času primerne tvarine, da je vsakemu nekoliko olikanemu privošiti, da bi jo prebral in preštudiral, posebno pa v veri nevedni „inteligenciji“.

Pričakajo se o strankah, kakoršne so na Slovenskem. Koliko jih je in kakošne so te stranke, v to se ne spuščamo. konstatirati pa moramo to, da narodno-verska stranka je tista, brez ktore se ne opravi nič in se ne bo opravilo nič, dokler dobrot Božja ter luč sv. katoliške vere našega slovenskega naroda ne zapusti.

Poslano. Na vprašanje „Okoličana“ v dopisu iz Teržaskega v listu 50. „Zg. Danice“ od 13. dec. t. l. zastran obredne knjige „Hebdomada sancta“ imamo povedati, da ta stvar ni zaspala, temuč da se prav v tistem zmislu vreduje, kakor g. dopisnik želi. Nadejamo se, da bo v marsikterem oziru še boljša ko Martini-eva italijanska izdava.

Iz Ljubljane. (Drakonove postave. Dr. Schrey.) — Ob času ko so greški velikaši in bogatini ljudstvo hudo terli, je bil neki „Drakon“ postave zbral, ki so zavoljo njih neusmiljenosti ljudje rekli, da so s kervjó pisane. Drakon pa je postal v pregovor za vse prihodnje čase takim, ki imajo veselje bližnjega s preosornimi postavamí tretí in tlačiti. Sodniki so se imenovali „Epheti“ in bilo jih je blizo toliko, kolikor ljubljanskih vstavovercev pri njih 43. shodu. Greškemu ljudstvu, ki je bilo usmiljenosti altar postavilo, so se Drakonove postave tako gnjusile, da poslednjič ni bilo nobenega toživeca več, ker skor na vse prestopke so bile postavljene nečloveško ostre kazni. K sreči je bil kmali nastopil čovekoljubni Solon, eden naj blagših Atenčanov, ki je bil narod osrečil z modrimi, pravičnimi postavamí in je bil tako otevec svojega ljudstva, ki je bilo pod nečloveškim drakonstvom že vse obupano in nesterpljivo, stranke med seboj pa huje kakor kdaj razdražene, in se je med ljudstvom že govorilo, kako bi gospode vergli in njih posestva razdelili. *)

Zdaj pa kaj družega.

Skor pol leta potem ko so vse procesije za papeža po deželi minule, je ljubljanskim vstavovercem muha v glavo šnila, vojskovati se zoper te procesije in te vojske vojvod je bil g. dr. Schrey, kteri je z Drakonovim nosom stikal, kako bi paragrafe in postave vertil, da bi kacega duhovna vanje vjel in v ječo spravil.

Bile so procesije in molitve po vsi deželi za papeža, in kolikor nam je znano, se nikjer ni zgodila kaka napaka ali kaj graje vrednega; večkrat se je pri nanznanilih v Danico še posebno pristavljalo, da so silne množice ljudi kar naravnost se domu vernile in vse tiho se razšle. Priliko k napadu na te pobožnosti za ljubljene Očeta vsega keršanstva je tedaj vstavoversko

društvo s kljuko snelo, kakor sploh napade zoper duhovstvo, papeža in Cerkev.

In kaj je povedal dr. Schrey svojim zvestim in ploskajočim poslušateljem? „Avstrija ima naj lepših postav samo na popirji“, je slovesno zaterdil. —

Ker ves govor letí zoper procesije za papeža in zoper duhovstvo, bi se vender morebiti smelo natolcevatí, da v humanizmu rameno olikanemu gosp. Schrey-u se tiste postave naj lepše zdé, ktore bi na papeža, na duhovstvo in Cerkev treskale, in da ga serce boli, ako se to ne zgodí. Druge so postave še kaj pritisnile, meni Schrey, n. pr. Čehe; le duhovnov ne: ti so še v šoli, še poročajo, hodijo na božje pota, za procesijami, pridigajo — vse v prid papežu, tudi še kakikosec konkordata kje tiči! Združevanska postava sicer nima z verskimi zdruštvi nič opraviti, vender pa se g. Schrey-u prav potrebno zdí, da bi tudi za leco in celo še v spovednici vohón prežal na duhovna. Njegove besede so: „Allerdings hat zwar das Vereinsgesetz auf Religionsgenossenschaften keine Anwendung, wiewohl gerade die Ueberwachung katholisch politischer Leistungen auf Kanzeln und selbst in Beichtstühlen erfahrungsmässig nothwendig wäre. (Sehr richtig.)“ . . .

„Miloserčni“ gospod doktor dalje kar zverstoma svojo „vernost“ in vstavoversko „olikanost“ razodeva, ker: nevošljiv je, ako papež od svojih vernikov kak soldek dobi, — nevošljiv za spoštovanje, ki ga imajo verniki do sv. Očeta, — nevošljiv za usmiljenje vernikov do namestnika Kristusovega, — nevošljiv celo za molitve in procesije. Ali ni to lepa duša?

Pa nikar se ne čudite, sej vera zvestih in papežu vdanih vernikov je njemu „papistische Confession“; na vesoljnem Vatikanskem cerkv. zboru sklenjena verska resnica mu je „ein guter Spass“, in akoravno vesoljni svet vé, da je papežu zunaj stanovanja Vatikanskega vse ugrabljeno, vender dr. Schrey pravi, da je to prazna čenča, če se ljudem pridiga o napadu liberalcev na papeža, — se vé, dokler ga niso zaklali, kakor nekaj njegovih služabnikov, ali dokler niso papeža zadeli, če so tudi že v Vatikan streljali! je-li, „miločutni“ g. Schrey? Res pa je težko razločiti, ali je to večí butoglavost in nevednost ali lisičja potuhnjenost, ko pravi gosp. Schrey, da to je razširjanje lažnjivih govoríc, ako se reče, da vera je v nevarnosti! Potem ko so njemu od v sv. Duhu zbrane Cerkve sklenjene verske resnice „prazne burke“; potem ko Tagblatt neprenehoma napada bistvene verske resnice, kakor se je zgodilo tudi večkrat v samem vladnem časniku, v vstavoverskih shodih, ko se je celo rogoviležu zoper sv. Cerkev in očitnemu odpadniku adresa poslala — potem reči, da vera ni v nevarnosti, da je to lažnjiva govorica — to „vstavaško“ logiko naj razume, kdor jo more! Kaj je potem še njegova vera? Menda cerkvi neprijazne postave in državsko vsegamogoštvo? Niso mu dosti splošne postave, ne glasoviti „kancel-ukaz“: Cerkev hoče djati v kleše združevanske postave od 15. nov. 1867. Ni čudo, da nateza celo drakonske paragrafe iz francoskega zakonika zoper duhovstvo, in se kremži, da tacih ni tudi pri nas. Dr. Schrey nam je jasno posvetil, kako „šraja“ *) strast; dosti nam je; katoliški narod pa iz tacih dogodb še bolj jasno spoznava „svoje preljubeznjive prijatle“, kteri bi več ko moč njegovega duhovstva, z njih papežem vred, radi v ječah viditi!

Povodnji po Kranjskem so bili une dni velike, kakor tudi po drugih krajih. V Planini je po vednem de-

*) „Šrajati“ pomení v ipavskem narečju „govoriti“. Če ima ta beseda kaj opraviti s „šraji“ in (!) „šreierji“, ali ima drugotno korenino, naj razločijo jezikoslovci. Nahaja se to ime na deželi v podobi „širaj“.

ževanji nastopila tolika povodenj, da je več ljudi moralo iz hiš in stanovanj bežati pred vodo.

Med Kočevjem in Mozeljem je pol ure daleč stalo jezero; po nekterih krajih je bila voda po 3 sežnje čez cesto.

Na Gorenškem, kakor so pravili, bi bila morala železnica prejenjati, ako bi bila voda še nekoliko narasla.

Strahoviti božjeropar, ki je v Cerkljah v cerkvi napravil toliko gnjusobo, kakor je unkrat Dan. naznanila, je že zasačen. Ponudil je g. Zadnikarju razbite cerkvene posode, kateri se je vedel kakor bi hotel reči kupiti, med tem pa poslal po zaupnike, kateri so to zver prijeli in sodnji izročili. Prinesel je bil več stolčenih kosov od monštranice in ciborija, rekel pa je, da ima še za kaka dva tavžent tacega blaga. Sla sta mladenča za njim opazovat, kam da gre po ponudeno blago, in sta vidila, da je imel reči v neki žganjarski kerčmariji v gnoju zagrebene, od koder jih je izkopal in k g. Zadnikarju prinesel, med tem pa so prišli, kateri so ga prijeli in odpeljali. Tat je že znan potepuh, A. Br. iz uih krajev, kateri pa je imel v Ljubljani saj še enega tovarša kakor se čuti, če ne morebiti še katerih več. — Bog obvari vsakterega tacega prestrašnega hudodelstva.

Iz Starega terga naj posnamemo iz osebnega mnogocenjenega pisma od 14. t. m. premisljka vredne naznanila, namreč:

V tolikih težavah in nesrečah, ki me zapored zadevajo, kar sem bil imemovan župnik Staroterški, bi bil skoraj pozabil na veliko dolžnost, poterditi prejem po „Danici“ za naše pogorelee nabranega in meni za razdelitev poslanega denarja! Prosim, odpustite, da se še le danes oglašim. Poterdim z veliko hvaležnostjo, da sem po „Zg. Danici“ nabranih milodarov za pogorelee Staroterške po pošti prejel 42 gl. a. v., *) ktere sem že tudi med pogorelee razdelil, ki dobrotnikom hvaležni kličejo: Bog poverni! Prejel sem tudi po drugi poti od miloserčnih gospodov nekaj denarjev za razdelitev med pogorelee, kar se je tudi že zgodilo; njim sem se pa že, ali se še le bom osebno zahvalil. — Pa, visokočastiti Gospod! roka Božja je spet nad nami in nas Ložane hudo tepe. Vsa Loška dolina je že več dni v vodi; in do danes 14. grudna je voda vedno rastla. Po nižjih travnikih in njivah se je pomaknila že do Starega terga, da tudi tu morajo pripravljene biti, saj nekateri posestniki, ako bi voda še rastla, se ji umakniti na kaki varen kraj, kakor so se mogli umakniti že nekateri posestniki vasi Markovec, Pudob, Nadlesk, Danč, Podcerkev in, če se ne motim, tudi v Kozarišah in Šmarati. Vsa Loška dolina od blizo Starega terga in Markoveca, do Šneperka in od tod po drugi dolini mimo Podcerkve in Dand globine, kjer se voda v zemljo zgublja, tedaj več kakor uro na dolgo in široko je kakor veliko jezero. Mlin pri Danah se iz vode prav nič ne vidi; v mnogih hišah je voda visoko visoko nastopila in zaradi velikega viharja v torek ponoči napravila veliko škode. Ozimina je proč! In zavolj valov bojo tudi njive veliko terpele. Bog nas tepe! — Hudo je ljudem, ker pota do nekterih vasi so zaperta, in je le malo čolnov za prepeljavo tu in tam. K farni cerkvi ne morejo. Pretečeno nedeljo se je prepeljal g. kaplan Pr. Jan v Pudob, da so vendar ljudje iz uih krajev pri sv. maši bili. Jutre pa bo šel eden g. kaplanov maševati na Verh, ki je že pri kraju fare proti Snežniku, ker v Pudobski cerkvi stoji voda že čez 2 čevlja visoko, dasiravno je na precej zvišanem

kraji nad navadno vodó. Nad novim mostom pri Pudobu stoji voda okoli dveh sežnjev visoko. — Kdaj voda popolnoma odteče, sam Bog vé; dozdej je dolgo deževalo; danes in včeraj je prenehalo, je tudi nekoliko merzlotno; ali zime prave še nimamo; snega ni nikjer v naši dolini; le verh Snežnika je bil kaka dva dni nekoliko pobeljen. Leto 1872 bomo pač dobro pomnili: 14. avgusta strašni ogenj v Starem tergu; — 19. sept. je strela po noči o 1/2 10 vžgala in upalila velik kozolec v mestu Ložu; — zdaj je vsa dolina poplavljená, in mnogo pridelkov (ozimina, bi rekel, vsa) pokončanih. Kaj nam bo prihodnje leto prineslo? — „Sursum corda!“ Še je v nebesih Bog, naš dobri Oče, ki nas zavoljo naših pregréh šiba po zasluženji, da bi spoznali svoje znote, in se spreobrnili. V njega stavimo upanje!

Iz Prečine 14. listopada 1872. Hvaležno poterjujem, da sem prejel od prečastitega gospoda prošta, dekana v Novem mestu, za pogorelee v Zalogu po „Zgodnji Danici“ nabranih in poslanih 9 gold. a. v., ktere sem 3. listopada razdelil. *)

Janez Bačnik, žup.

Iz Predoselj. Posestnik Berdske grajšine nad Kranjem je poslal kmali po svojem odhodu od tod iz Ljubljane tudi letos, kakor navadno preteklega leta, farnemu predstojništvu 50 gl. v podporo vrednih domačih siromakov, in 50 gl. v podporo potrebnih šolskih otrok. Bog poverni preblagemu dobrotniku, blagorodnemu gospodu baronu velikodušni dar s časnim in večnim blagoslovom! —

Razgled po svetu.

Avstrijansko. Deržavni zbor se je pričel 12. t. m., toda le za tako imenovane vstavoverce. Federalistov ni vanj. Tirolci in Predarci, Čehi in Slovenci niso namestovani, le samo kar je nemško-liberalcev tisti so prišli. Poljaki so prišli. Dasiravno pa deržavni zbor tako rebra kaže, vendar je bil pričel svoje posle. Privolil je pobiranje davkov za prihodnje tri mesce. Minister je izročil proštev za prihodnje leto, ter se je skazal primanjkljaj s 55 milijoni in pol! Veliko šuma je z neposrednjimi volitvami (pomočkom za vterjenje centralizma), po katerih bi bilo 120 poslancev več, dasiravno pri toliki stiski z denarom že sedauji vse preveč denara stanejo. 17. t. m. je vlada zopet tirjala pridavka 7 mil. za veliko spzdavo, ko je bilo 6 milijonov že prej privoljenih! Razdruja zbornica je odložena do polovice prihodnjega leta.

Jeruzalemski patrijarh. Mgr. Jožef Valerga, ki smo zadnjič omenili, da je umerl, je bil rojen l. 1813 v Albergi na Piemontškem. Patrijarh je postal 1847. O kaj čem reči o tem velikem možu, piše „Unità“, od ktereга govori toliko vstanoavljenih misijonov po vsem Jutrovem, toliko zidanih cerkev, šole za moštvo in žensstvo, bolnišnice, ubožnica v početji, dobro vravnano semenišče, cerkvena hierarhija v novo postavljena, prestol sv. Jakopa zopet povzdignjen . . . Z latinci so greki, armeni, sirci, maroniti velikanske sirske delegacije k njemu hiteli ga prašat za svet, ga prosit brambe, in vse je s svojo besedo in veljavo varoval v edinosti z rimskim Stolom in s papežem. Bil je oko, uho in desnica sv. Očetu na Jutrovem, cenjen od očetov vesoljnega cerkvenega zbora Vatikanskega. Že pred kacimi 5—6 leti si je bil Valerga pridobil pomočnika, ker izverstni g. Vincencij Bracco je bil posvečen škof in njegova desna roka.

*) Med tem časom je prišlo zopet več nabirk in poslali smo 16. grud. preč. gosp. Lenčeku zopet 40 gl. 74. kr. za ondotne pogorelee.

*) 16. grudna 1872 smo po poštni odkaznici preč. g. fajmoštru G. Bačniku poslali nadalje nabranih 21 gl. 95 kr. Vr.

Rimsko. Sovražnikom Pija IX hudo prede; polanci sami v laškem zboru tarnajo. Eden je rekel tovarišem: Nahajamo se v babilonskem stolpu. Drugi jo je zasolil: Sosedje smo zmagam na Kapitoliju, pa veste gospodje, da so tudi brezna Tarpejske globočine, in da ste že ob jezu prepada. Mussi jim je 5. grudna celo naznanil besede: „Padli smo v jamo, in če se ne ogle damo do časa, se bomo valili dol, dol, prav do dna prepada.“

„Unita“, ki to pripoveduje, pristavlja: Nadjali so se iti v Rim, v blago mesto, v večno mesto, ki je gospá narodov; namesto tega so se pa prekucnili v jamo! Zgodilo se je nesrečnim, kakor Danielovim preganjavcem. — Koliko so tišali ti nekdanji babelski „vstavoverci“, da naj se verni mladeneč in prerok Daniel verže v levnjak, češ, da ga bojo serdite in lačne žrela kar berž raztergale. Kralj mu je žalosten rekel: „Bog, kterega vedno moliš, on te bo rešil.“ In res ga je rešil. Daniel je bil iz jame izlečen, vanjo pa so bili verženi njegovi hudobni sovražniki in lažnjivi toživci (kakor n. pr. zdaj liberaluhi jezuite in sicer duhovstvo lažnjivo tožijo): in bili so zdajci na kosce raztergani.

Kralj Darij, ginjen s tolikim čudežem, je pisal vsim narodom: „Bodi vam obiln mir! Moje povelje je, da po vsem mojem kraljestvu naj se bojé Danielovega Boga in naj ga časté; zakaj On je živi in večni Bog vsili časov, in njegovo kraljestvo ne bo razpadlo, in njegova oblast nima konca. On je rešitelj in otevec, ki dela znamenja in čuda na nebu in na zemlji; On je rešil Daniela iz levnjaka.“

Ravno to se je zgodilo v Rimu in godí se na Francoskem katoličanom. Vergli so Pija IX v jamo, dražili so nanj vse zveri rovarstva in punta, volkove, rise, pantere in leve. Naš sveti Oče, kakor tudi mučenci prvih časov, so bili obsojeni „ad bestias“, da naj jih zveri raztergajo. (Tergali so jih njih smerti-željni liberalni časnikarji vsak trenutek zadnjo bolezen in smert napovedovaje.) Toda angelj Božji je zverim usta zaklenil in niso papežu žalega storile, ker Daniel je bil pravičen najden. Njih sovražniki pa že zdaj tarnajo: „Siamo caduti in una fossa.“ — „Joj nam, v jamo smo padli!“ In v jame, ktere kopljete Piju IX in njegovim mnihom, njegovim mašnikom, njegovim zvestim katoličanom po vsih deželah, v te jame ste že jeli padati. Zveri, ki so prizanesle novemu Danielu, vam ne bodo

prizanesle, — te zveri vas že zdaj tergajo, vam delajo hude sanje po noči in otožne ure po dnevu. In kakor je Darij razglasil edinega pravega Boga, tako bojo čez malo časa gospodovavci in narodi oznanovali velikost in vseoblast Boga, kterega moli, v kterega zaupa Pij IX! (Konec nasl.)

Liberaluhi morivci. Poročevalec za kraljevsko stranko v francoskem derž. zboru, gosp. Batbe, dobiva toliko žuganja s smertjo, da je prisiljen k naj veči previdnosti; nikogar ne sprejme brez prošnje k zaslišanju, in ne izhaja v očitnost, razun v vozu, kteri pride k vratom v znotranji dvor.

Angleško. Ravná se zato, kakor pišejo, da se na pravi na Angleškem druga cerkvena okrajina, ktere stoljno mesto ima biti Liverpool.

Predarlško. Poslanca Rhomberg in dr. Oelz sta se poslanstvu v deržavni zbor odpovedala, ker sedanji deržavni zbor se zmiraj dalj odmika od sprave z narodi, ker je celo posilno volilno postavo, ki je izločljivo cesarjeva pravica, v svoje roke vzel, da bi svojo moč razširil, moč krone in deželnih zborov pa stanjšal.

Glasí za poslovlilo so nam došli s Kopanja na odhod č. g. J. Dolinarja, in iz Ternovega v Ljublj. za g. K. Lapajne-ta. Naj velja kratek spominek, namesto pesem in poslovljevanj.

V Celji je 10. t. m. umerl preč. gospod opat M. Vodušek, preblaga duša. Bog mu daj večni mir!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Pro dilectissimo Pontifice nostro Pio IX quem Deus Dominus conservet et vivificet et beatum faciat erbiptat manu forti de manu filiorum Belial, 23 gold.

Za afrikanski misijon. Po preč. g. fajm. Tede skitu 5 gl. 20 kr. Z Roba po g. L. 1 gl.

Za kristjane na Turškem. Preč. g. mestni fajm. pri sv. Jakobu v Ljubljani: Tri mašne plajše in dva para blazinic. — Preč. g. dekan Kamnški zopet tri mašne srajce.

Za sv. Detinstvo. Dve osebi 40 kr.

Popravek k „darovmi“. V listu 50. gre 12 gl. „iz Šmartna pri Kr.“ pogorelcem v Starem tergu pri Ložu (ne unim v Zalo gu.)

Namesto Vabila za danes prav serčna

Prošnja:

da bi do prihodnjič, preden Vabilo pride, vsi častiti čitatelji naročilo na

ZGODNJO DANICE

za leto 1873 že obnovili. — Zdaj pa Bog daj vsim za lepe Božične praznike: Mirno vést, veselo serce, obilno potice!

Cena Zg. Danice

v tiskarnici prejemane za celo leto	4 gold.	po pošti pošiljane	4 gold. 60 kr.
v „ „ „ za pol leta	2 „	po „ „	2 „ 40 „
v „ „ „ za četert leta	1 „	po „ „	1 „ 30 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se za celo leto plača 40 kr.

Naročnina se pošilja Blaznikovi tiskarnici v Ljubljano, in to najcenejše po tako imenovanih poštnih odkaznicah (Postanweisungen), ktere se dobivajo pri vsaki pošti in veljajo po 5 kraje.